

Iosub Caras proti Rumunsku, rozsudek ze dne 27. 7. 2006

Stěžovatel: Iosub Caras

Žalovaný stát: Rumunsko

Číslo stížnosti: 7198/04

Datum: 27.07.2006

Článek Úmluvy: čl. 29

čl. 34

čl. 35

čl. 41

čl. 44

čl. 6

čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: locus standi, ochrana majetku, pokojné užívání majetku, přístup k soudu, rovnost mezi manželi, spravedlivý proces

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

TŘETÍ SEKCE

27. července 2006

VĚC IOSUB CARAS

(Rozsudek ve věci Iosub Caras v. Rumunsko)

Evropský soud pro lidská práva - Třetí sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci B.M. Zupančič, předseda, J. Hedigan, L. Caflisch, C. Birsan, A. Gyulumyanová, E. Myjer a David Thór Björgvinsson a dále R. Liddell, tajemník sekce, po projednání a neveřejném zasedání dne 6. července 2006 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ vznikl na základě stížnosti (č. 7198/04) proti Rumunsku předložené Soudu na základě čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) dvěma izraelskými a rumunskými občany, Andrei Dorian Iosub Carasem (dále jen „první stěžovatel“) a Iris Iosub Carasovou (dále jen „druhá stěžovatelka“), dne 28. listopadu 2003.
2. Stěžovatelé byli zastoupeni A. Nantelem, advokátem provozujícím praxi v Hod Hasharon,

Izrael. Rumunská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena B. Ramascanuovou z Ministerstva zahraničních věcí.

3. Dne 16. listopadu 2004 předseda Třetí sekce rozhodl podle ustanovení 41 Jednacího řádu Soudu dát stížnosti přednost.
4. Dne 25. května 2005 Soud (Třetí sekce) rozhodl postoupit stížnost, která se týkala práva na respektování rodinného života, přístupu k soudu a ochrany majetku, Vládě. Na základě čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl posoudit stížnost současně s její přípustností.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. První stěžovatel se narodil v roce 1972 a žije v Petah Tikva, Izrael. Druhá stěžovatelka, dcera prvního stěžovatele, se narodila v roce 2001. V současné době žije v Rumunsku.
3. První stěžovatel a jeho manželka, oba s rumunským a současně izraelským občanstvím, měli své trvalé bydliště v Izraeli od roku 1997. Jejich dcera Iris se tam narodila v roce 2001 a narozením získala izraelské občanství.
4. V září 2001 navštívila rodina Rumunsko. Dne 11. října 2001, v den stanovený pro navrácení rodiny do Izraele, odletěl pouze první stěžovatel, zatímco manželka a druhá stěžovatelka zůstaly v Rumunsku.

Později první stěžovatel požádal o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy (řízení popsané níže pod č. 1), zatímco manželka požádala rumunské soudy o rozvod a o péči o dítě (řízení popsané níže pod č. 2).

1. Řízení o navrácení dítěte
2. Dne 22. listopadu 2001, po návratu do Izraele, požádal otec o navrácení svého dítěte podle Haagské úmluvy ze dne 25. října 1980 o civilních aspektech mezinárodního únosu dítěte (dále jen „Haagská úmluva“). Žádost byla podána prostřednictvím izraelského Ministerstva spravedlnosti k rumunskému Ministerstvu spravedlnosti (dále jen „Ministerstvo“), které ji obdrželo 26. listopadu 2001. První stěžovatel tvrdil, že jeho manželka zlovolně zadržuje jejich dceru v Rumunsku bez jeho souhlasu. První stěžovatel rovněž informoval ministerstvo o tom, že se dověděl, že jeho manželka požádala rumunské soudy o rozvod.
3. Dne 27. listopadu 2001 první stěžovatel požádal ministerstvo, aby požádalo o zastavení rozvodového řízení (viz odstavce 12-17), dokud nebude ukončeno řízení podle Haagské úmluvy.
4. Dne 11. ledna 2002 Ministerstvo, jednající jako ústřední orgán ve smyslu Haagské úmluvy, zahájilo řízení jménem prvního stěžovatele před bukureštským Obvodním soudem Šestého volebního obvodu.

Na základě důkazů předložených v daném případě obvodní soud nalezl, že zadržování dítěte je nezákonné ve smyslu článku 3 Haagské úmluvy. Soud však dospěl k názoru, že s ohledem na politickou situaci v Izraeli, která se postupně od září 2000 zhoršovala, existuje velké riziko, že návrat by dítěti způsobil fyzickou nebo psychickou újmu. Proto svým rozsudkem ze dne 15. dubna 2002 obvodní soud žádost o navrácení dítěte podle článku 13 písm. b) Úmluvy zamítl.

11. Dne 17. prosince 2002 Krajský soud v Bukurešti povolil odvolání podané ministerstvem a nařídil dítě vrátit s odůvodněním, že jeho zadržování je nezákonné a že matka neprokázala, že by dítěti hrozilo vážné nebezpečí, kdyby bylo navráceno otcí.
12. Dne 21. února 2003 podala matka proti tomuto rozhodnutí odvolání, které Odvolací soud v Bukurešti povolil svým konečným rozhodnutím ze dne 5. června 2003.

Soud zamítl žádost o navrácení dítěte s odůvodněním, že po zahájení haagského řízení jiný rumunský

soud rozhodl o rozvodu manželství rodičů a přiznal výlučnou péči o dítě matce svým konečným rozhodnutím ze dne 18. září 2002.

Soud rovněž měl za to, že s přihlédnutím k věku dítěte, který činil dva roky a čtyři měsíce, bylo by jeho navrácení v rozporu s jeho zájmy, neboť děvčátko žije v Rumunsku se svou matkou od doby, kdy jí bylo sedm měsíců. Na základě svědecké výpovědi soud shledal za prokázané, že otec původně souhlasil s tím, že zůstane v Rumunsku a že zde založí domicil pro celou rodinu.

Soud tudíž našel, že dítě bydlí legálně v Rumunsku od 12. září 2001.

2. Řízení o rozvodu manželství a o svěření dítěte do péče
3. Dne 10. října 2001 podala manželka prvního stěžovatele žalobu o rozvod manželství, o svěření jejich dcery do její péče a o výživné před bukureštským Obvodním soudem Šestáho volebního obvodu.
4. Soud našel, že s výjimkou prvního ústního jednání byl první stěžovatel řádně obeslán na jeho adrese v Izraeli prostřednictvím ministerstva, jak vyžaduje občanský soudní řád. První stěžovatel nebyl přítomen na žádném ze čtyř ústních jednání v dané věci.
5. Ve svém rozsudku ze dne 18. září 2002 upraveném dne 6. listopadu 2002 obvodní soud manželství rozvedl z důvodu viny na straně prvního stěžovatele, péči o dítě svěřil matce a prvnímu stěžovateli nařídil, aby měsíčně platil na svou dceru výživné ve výši 824 amerických dolarů.
6. Dne 11. prosince 2002 zaslal okresní soud rozsudek na adresu prvního stěžovatele.
7. Jelikož proti tomuto rozsudku nebylo podáno žádné odvolání, stal se konečným.
8. První stěžovatel informoval Soud, že neobdržel ani žádné předvolání, které mu bylo zasláno, ani rozsudek ze dne 18. září 2002. Ukazuje se, že se proti žádnému bodu rozsudku neodvolal.
9. Relevantní mezinárodní a vnitrostátní právo
10. Haagská úmluva o civilních aspektech mezinárodního únosu dítěte

Článek 3

„Odnětí nebo zadržování dítěte se pokládá za protiprávní, jestliže

1. a) je v rozporu s právem na péči přiznaným osobě, instituci nebo jinému orgánu, buď společně nebo samostatně, podle práva státu, v němž mělo dítě obvyklý pobyt bezprostředně před odnětím nebo zadržením; a
2. b) v době odnětí nebo zadržení byla tato práva skutečně vykonávána, a to buď společně nebo samostatně, nebo by byla takto vykonávána, pokud by nebylo došlo k odnětí nebo zadržení. (...)

Článek 7

„Ústřední orgány budou vzájemně spolupracovat a podporovat spolupráci mezi příslušnými orgány v jejich státech s cílem zabezpečit urychlený návrat dětí a dosáhnout dalších účelů této Úmluvy.

Ústřední orgány přijmou, buď přímo nebo prostřednictvím zprostředkovatele, vhodná opatření

1. a) ke zjištění pobytu dítěte, které bylo protiprávně odňato nebo zadrženo;
2. b) k zabránění další újmy dítěti nebo poškození zainteresovaných stran přijetím nebo zajištěním, že budou přijata předběžná opatření;
3. c) k zajištění dobrovolného vrácení dítěte nebo zabezpečení smírného vyřešení problémů;
4. d) k výměně, tam kde je to žádoucí, informací o sociálním postavení dítěte;
5. e) k poskytnutí informací obecné povahy, pokud jde o právo jejich státu ve spojení s prováděním Úmluvy;

6. f) k zahájení nebo k usnadnění zahájení soudního nebo správního řízení za účelem získat navrácení dítěte a pokud je to vhodné k provedení opatření pro zorganizování nebo zajištění účinného výkonu práv na styk;
7. g) tam, kde to vyžadují okolnosti, k poskytnutí nebo usnadnění poskytnutí právní pomoci či rady, včetně účasti advokátů a poradců;
8. h) k poskytnutí takových administrativních úkonů, které mohou být nutné a vhodné k zajištění bezpečného navrácení dítěte;
9. i) k zabezpečení vzájemných informací o působení Úmluvy, a pokud je to možné, k eliminaci překážek při jejím provádění.“

Článek 11

„Soudní nebo správní orgány smluvních států budou v řízení o navrácení dětí konat urychleně.

Jestliže nebude v soudním či správním řízení dosaženo rozhodnutí do šesti týdnů od data zahájení řízení, bude mít navrhovatel nebo ústřední orgán dožádaného státu, buď z vlastní iniciativy nebo na požádání ústředního orgánu žádajícího státu, právo požadovat sdělení důvodů zdržení. Jestliže ústřední orgán dožádaného státu obdrží odpověď, pak ji tento orgán postoupí ústřednímu orgánu žádajícího státu nebo případně navrhovateli.“

Článek 12

„Jestliže bylo dítě protiprávně odňato nebo zadržováno za podmínek článku 3 a od protiprávního odnětí nebo zadržení uplynula ke dni zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem státu, kde se dítě nachází, doba kratší než jeden rok, dotčený orgán bezodkladně nařídí navrácení dítěte.

Soudní nebo správní orgán, i když řízení bylo zahájeno po uplynutí roční lhůty uvedené v předchozím odstavci, nařídí navrácení dítěte, pokud se neprokáže, že dítě se již vyrovnalo s novým prostředím.

Jestliže soudní nebo správní orgán v dožádaném státu má důvody se domnívat, že dítě bylo uneseno do jiného státu, může řízení přerušit nebo může žádost o navrácení dítěte zamítnout.“

Článek 13

„I při naplnění ustanovení předchozího článku není soudní či správní orgán dožádaného státu povinen nařídít navrácení dítěte, pokud osoba, instituce nebo jiný orgán, který protestuje proti jeho navrácení, prokáže, že

1. a) osoba, instituce nebo jiný orgán pečující o dítě ve skutečnosti nevykonávala svá pečovatelská práva v době odnětí nebo zadržení nebo souhlasila či později se smířila s odnětím či zadržením; nebo
2. b) existuje vážné nebezpečí, že navrácení dítěte pro ně bude znamenat fyzickou nebo psychickou újmu nebo jinak postaví dítě do nepřijatelné situace.

Soudní nebo správní orgán může rovněž odmítnout nařídít navrácení dítěte, jestliže shledá, že dítě se brání tomu, aby bylo navraceno, a jestliže dosáhlo věku a stupně zralosti, kdy si uvědomuje důsledky svých názorů.

Při posuzování okolností uvedených v tomto článku přihlednou soudní či správní orgány k informacím o sociálních poměrech dítěte poskytnutým ústředním orgánem či jiným příslušným orgánem státu obvyklého pobytu dítěte.“

Článek 16

„Po obdržení zprávy o protiprávním odnětí či zadržení dítěte ve smyslu článku 3 soudní nebo správní orgány smluvního státu, do něhož bylo dítě uneseno nebo v němž je zadržováno, rozhodnou o merituu práva na péči až po rozhodnutí o tom, že dítě má být navraceno podle této Úmluvy, nebo jestliže žádost podle této Úmluvy byla podána v přiměřené lhůtě následující po obdržení uvedené zprávy.“

Článek 17

„Pouhá skutečnost, že rozhodnutí o péči bylo vyneseno v dožadovaném státu nebo v něm bylo uznáno, nebude důvodem pro odmítnutí navrácení dítěte podle této Úmluvy, avšak soudní nebo správní orgány dožadovaného státu mohou vzít v úvahu důvody tohoto rozhodnutí při provádění této Úmluvy.“

Článek 18

„Ustanovení této hlavy neomezují pravomoc soudního či správního orgánu kdykoli nařídít navrácení dítěte.“

2. Důvodová zpráva k Haagské úmluvě o únosu dítěte navržená paní Elisou Pérez-Vera v roce 1980

V odstavci 121 důvodové zprávy k Haagské úmluvě se článek 16 komentuje takto:

„Tento článek, za účelem podpořit realizaci cílů Úmluvy ohledně navrácení dítěte, sleduje zabránit tomu, aby meritorní rozhodnutí o právu na péči bylo přijato státem, do něhož dítě bylo uneseno.“

3. Občanský soudní řád

Článek 87 § 8

„Nestanoví-li smlouva, mezinárodní úmluva nebo zvláštní zákon něco jiného, pak osoby nacházející se v zahraničí a jejichž adresa v zahraničí je známa, budou obeslány doporučenou poštou. Článek 114 § 8 se aplikuje obdobně ...“

Ve všech případech, kdy osoby nacházející se v zahraničí mají známého zástupce v Rumunsku, bude obeslán tento zástupce ...“

Článek 114 § 4

„Osoby bydlící v zahraničí ... budou informovány obsílkou o povinnosti určit adresu v Rumunsku za účelem doručování procesních písemností. Pokud tento požadavek nesplní, bude doručování prováděno doporučenou poštou s tím, že postačujícím důkazem o tom, že obeslání bylo řádně provedeno, bude, že dopis byl předán Rumunské poště.“

Článek 614

„Strany v rozvodovém řízení se dostaví k soudu rozhodujícím o merituu věci s výjimkou případů, kdy jeden z manželů ... žije v zahraničí; v takovém případě se mohou strany řízení zúčastnit prostřednictvím zástupce.“

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžná námitka
2. Vláda namítla, že první stěžovatel nemá právo předkládat stížnost jménem druhé stěžovatelky, protože nemá dceru ve své péči.
3. První stěžovatel s tímto argumentem nesouhlasil a připomněl, že péče pozbyl v důsledku

soudního řízení, které bylo v rozporu s Haagskou úmluvou, a dále připomněl, že před zadržením dítěte měli oba rodiče své dítě ve společné péči. Žádný z nich nemá nadřazená rodičovská práva k jejich dceři.

4. Soud připomíná, že v zásadě osoba, která podle vnitrostátního práva není oprávněna zastupovat jiného, může přesto za určitých okolností jednat před Soudem jménem jiné osoby. Zejména nezletilí se mohou obracet na Soud dokonce, nebo ve skutečnosti zejména tehdy, jsou-li zastoupeny rodičem, který je v konfliktu se státními orgány a kritizuje jejich rozhodnutí a jednání jako nekonsistentní s právy garantovanými Úmluvou. V takovýchto případech postavení jakožto přirozeného rodiče postačí k tomu, aby mu přiznávalo nezbytné oprávnění obrátit se na Soud také jménem dítěte, aby mohl chránit jeho zájmy (viz Scozzari a Giunta v. Itálie /GC/, č. 39221/98 a 41963/98, § 138, ECHR 2000-VIII, Iglesias v. Španělsko /(dec.), č. 56673/00, 5. března 2002 a Sylvester v. Rakousko /(dec.), č. 36812/97 a 40104/98 /spojeno/, 26. září 2002).
5. Tento princip se vztahuje i na daný případ, zejména proto, že první stěžovatel rovněž napadl způsob, jakým rumunské soudy rozhodly o právech na péči, který podle jeho názoru znamenal porušení jeho práv podle článku 8.
6. Závěrem Soud nalézá, že první stěžovatel má právo jednat jménem své dcery.
7. Údajné porušení článku 8 Úmluvy
8. Stěžovatelé si stěžovali na to, že jejich právo na respektování jejich rodinného života, upravené článkem 8 § 1 Úmluvy, bylo porušeno soudy, které jednaly jak v řízení stanoveném Haagskou úmluvou, tak v rozvodovém řízení. Stěžovatelé si zejména stěžovali na to, že soudy ignorovaly ustanovení článků 16 a 17 Haagské úmluvy. Podle těchto článků nemělo být přijato žádné rozhodnutí v merituu věci ohledně péče o dítě, dokud probíhalo haagské řízení, a současně soudy neměly být vázány rozhodnutím o péči, když se zabývaly žádostí o navrácení dítěte. Kromě toho státní orgány nejednaly v haagském řízení urychleně.

Pokud jde o řízení o péči a o rozvodové řízení, první stěžovatel napadl skutečnost, že byl zbaven svých pečovatelských práv a práv na návštěvy, jakož i možnosti podílet se na výchově své dcery. Absence jakýchkoli právních dokumentů prokazujících jeho rozvod mu znemožňovala aktualizovat matriku a nesla s sebou riziko, že bude obviněn z bigamie, pokud by se pokusil znovu oženit. Stěžovatel se domníval, že výše výživného byla soudy stanovena arbitrárně. Stěžovatel je nemohl splácet, takže riskoval, že bude uvězněn za neplnění svých povinností, pokud navštíví Rumunsko. To mu znemožňovalo vidět svou dceru a své rodiče, kteří ještě žijí v Rumunsku.

Závěrem si první stěžovatel jménem své dcery stěžoval na porušení práv dítěte podle článku 8 s odůvodněním, že skutečnost, že dvojí řízení, jež proběhlo před rumunskými soudy, je zbavilo práva vidět svého otce a jeho prarodiče z otcovy strany a navázat s nimi normální vztahy.

Článek 8 zní takto:

- „1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
3. Soud shledává, že tyto stížnosti nejsou zjevně neopodstatněné ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále poznamenává, že nejsou nepřijatelné ani z jiných důvodů. Proto musí být prohlášeny za přípustné.
4. Vláda měla za to, že zasahování do práv stěžovatelů na rodinný život způsobené haagským řízením bylo v souladu se zákonem, a to zejména s článkem 13 písm. b) Haagské úmluvy, a připomněla, že na jedné straně právo na navrácení dítěte není absolutní a že na druhé straně

vnitrostátní soudy mají právo na širokou volnou úvahu, když jsou povolány k tomu, aby interpretovaly a aplikovaly vnitrostátní právo. Vláda se odvolala na rozsudky ve věci Winterwerp v. Nizozemí (rozsudek ze dne 24. října 1979, Série A č. 33, str. 20, § 46), Iglesias Gil a A.U.I. v. Španělsko (č. 56673/00, § 61, ECHR 2003-V), De Diego Nafria v. Španělsko (č. 56673/00, § 61, ECHR 2003-V) a De Diego v. Španělsko (č. 46833/99, § 39, 14. března 2002).

Závěrem, pokud jde o rozvodové řízení, Vláda tvrdila, že podle rumunského práva bylo v zájmu dítěte, aby v případě rozvodu manželství byl jeden z rodičů pověřen péčí o dítě. Avšak druhému rodiči, v daném případě prvnímu stěžovateli, bylo zachováno právo mít osobní vazby k dítěti a dohlížet na jeho výchovu.

Vláda učinila závěr, že v daném případě nebyl článek 8 porušen.

27. Stěžovatelé proti tomuto argumentu protestovali. Stěžovatelé měli za to, že zasahování do jejich rodinného života nebylo v souladu se zákonem ani nezbytné v demokratické společnosti. Podle jejich názoru nejednaly státní orgány urychleně při navrácení dítěte a při zastavení soudního řízení, čímž porušily článek 7 Haagské úmluvy.
28. Soud především poznamenává, že existuje obecná shoda v tom, že vztah mezi stěžovateli spadá pod pojem „rodinný život“ ve smyslu článku 8 Úmluvy.
29. Soud připomíná, že vzájemné užívání společnosti otce s dítětem je základním prvkem rodinného života a že vnitrostátní opatření bránící tomuto užívání znamenají zasahování do práva chráněného článkem 8 (viz Monory v. Rumunsko a Maďarsko, č. 71099/01, § 70, 5. dubna 2005).
30. Události posuzované v daném případě, v míře v jaké zakládají odpovědnost žalovaného státu, znamenaly zasahování do práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života, protože omezovaly možnost vzájemného užívání jejich společnosti.
31. Na základě toho musí Soud rozhodnout o tom, zda došlo k porušení práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života.
32. Řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy
33. Soud připomíná, že i když hlavním účelem článku 8 je chránit jednotlivce před arbitrárním jednáním státních orgánů, existují zde navíc pozitivní závazky inherentní účinnému „respektování“ rodinného života. Avšak samotná hranice mezi pozitivními a negativními závazky státu ve smyslu tohoto ustanovení nevede k přesné definici. Nicméně aplikovatelné principy jsou si podobné. V obou kontextech je třeba vzít v úvahu spravedlivou rovnováhu, které je třeba docílit mezi konkurujícími si zájmy jednotlivce a společnosti jako celku a v obou kontextech má stát určitý rozsah volného hodnocení (viz Ignaccolo-Zenide v. Rumunsko, č. 31679/96, § 94, ECHR 2000-I, Iglesias Gil a A.U.I., citováno výše, § 48 a Sylvester v. Rakousko, č. 36812/97, č. 40104/98, § 51, 24. dubna 2003).
34. Pozitivní závazky uložené státu článkem 8 zahrnují přijetí opatření k zajištění obnovy styku rodiče s jeho dítětem (viz Ignaccolo-Zenide, citováno výše, § 94 a Nuutinen v. Finsko, č. 32842/96, § 127, ECHR 2000-VIII). Soud již interpretoval tyto pozitivní závazky ve světle Haagské úmluvy, jejíž článek 7 obsahuje nevyčerpávající seznam opatření, která musí státy přijmout, aby zajistily promptní navrácení dítěte, včetně zahájení soudního řízení (viz Ignaccolo-Zenide, citováno výše, § 95). Stejnou interpretaci lze aplikovat v daném případě, pokud bylo Rumunsko v rozhodné době stranou Haagské úmluvy (viz Monory, citováno výše, § 73).
35. Podle článku 7 Haagské úmluvy mají státní orgány povinnost přijmout nezbytná opatření k zabránění další újmě dítěti nebo poškození zainteresovaných stran.

Avšak v daném případě, i když si státní orgány byly vědomy existence rozvodového řízení před rumunskými soudy, neučinily nic, aby vyčkaly s rozsudkem do doby, než bude haagské řízení ukončeno, a to v rozporu s článkem 16 Haagské úmluvy.

35. Je pravdou, že první stěžovatel neinformoval obvodní soud projednávající rozvod manželství a péči o dítě o haagském řízení. Soud však připomíná, že stěžovateli takovouto povinnost žádný zákon neukládá. Kromě toho mohl první stěžovatel právem předpokládat, že ministerstvo bude jednat přinejmenším z následujících dvou důvodů: zaprvé, u ministerstva se předpokládalo, že ze své strany přijme veškerá opatření, včetně mimosoudních, aby byla respektována Haagská úmluva, a za druhé, první stěžovatel ministerstvo výslovně požádal, aby podniklo nezbytná opatření k zastavení rozvodového řízení (viz výše odstavec 9).

V tomto bodě Soud připomíná, že ministerstvo jednalo jednak jako ústřední orgán ve smyslu Haagské úmluvy a jednak jako státní orgán odpovědný za mezinárodní obesílání v rozvodovém řízení. Ministerstvo tudíž vědělo o obou řízeních a do určité míry na nich participovalo. Vzhledem k tomu, že Haagská úmluva je mezinárodním instrumentem zavazujícím státy, přísluší především státům a nikoliv soukromým jednotlivcům, aby upravily svá jednání tak, aby zajistily respektování této úmluvy.

36. Tím že státní orgány a zejména ministerstvo neinformovaly rozvodové soudy o existenci haagského řízení, připravily Haagskou úmluvu o její samotný účel, kterým je zabránit meritornímu rozhodnutí o právu na péči přijímanému ve státu emigrace (viz článek 16 Haagské úmluvy a poznámka v důvodové zprávě).

37. V tomto kontextu Soud vyjadřuje své obavy, že vnitrostátní soudy rozhodující v haagském řízení opřely svůj rozsudek, vedle jiných argumentů, o skutečnost, že o právu na péči již bylo meritorně rozhodnuto, zatímco haagské řízení dosud probíhalo.

To však nebyl jediný argument, který přivedl vnitrostátní jurisdikci k odmítnutí nařídít navrácení dítěte. Další argumenty uváděné soudy, jmenovitě nejlepší zájem dítěte a důkazy, že stěžovatel původně souhlasil s tím, že zůstane v Rumunsku, znamenají interpretaci faktů a důkazů předložených v případě, což se nejeví jako arbitrární. Shodně s Vládou Soud připomíná, že do působnosti Evropského soudu nepatří, aby svým vlastním hodnocením faktů substituoval hodnocení vnitrostátních soudů, a že zpravidla právě těmto soudům přísluší, aby hodnotily důkazy jim předložené (viz, *mutatis mutandis*, *Edwards, v. Spojené království*, rozsudek ze dne 16. prosince 1992, Série A č. 247-B, str. 34-35 a *Garcia Ruiz v. Španělsko /GC/, č. 30544/96, § 28, ECHR 1999-I*).

38. Ve věcech týkajících se opětovného sjednocení dětí s jejich rodiči je třeba adekvátnost opatření posuzovat podle rychlosti jeho implementace, přičemž takovéto případy vyžadují rychlé jednání, protože běh času může vést k nenapravitelným důsledkům pro vztahy mezi dětmi a rodičem, který s nimi nežije (viz *Ignaccolo-Zenide*, citováno výše, § 102 a *Nuutinen*, citováno výše, § 110). Článek 11 Haagské úmluvy skutečně stanoví šestiměsíční lhůtu pro požadované rozhodnutí, což – pokud nebude splněna – může od rozhodujícího orgánu vyžadovat, aby uvedl důvody prodloužení. Navzdory této uznávané naléhavosti uplynula v daném případě doba více než osmnácti měsíců ode dne, kdy první stěžovatel požádal o navrácení dítěte, do dne konečného rozhodnutí. Pro toto zdržení Vláda nepodalala uspokojivé vysvětlení.

39. Z toho vyplývá, že čas, který v daném případě potřebovaly soudy k přijetí konečného rozhodnutí, neodpovídal naléhavosti situace.

40. Vycházeje ze závěrů uvedených ve výše uvedených odstavcích 36 a 39 a navzdory tomu, že žalované státy mají ve věci určitý rozsah volného hodnocení, dospívá Soud k závěru, že rumunské orgány nesplnily své pozitivní závazky podle článku 8 Úmluvy.

Proto došlo v tomto ohledu k porušení uvedeného článku.

2. Rozvodové a pečovatelské řízení

3. Úvodem Soud poznamenává, že mezi stranami existuje spor o tom, zda v daném případě bylo provedeno řádné obesílání. Zatímco první stěžovatel tvrdil, že mu žádná obsílka nebyla doručena, Vláda tvrdila, že dokumenty byly řádně zaslány na jeho adresu v Izraeli.

Soud však již dříve konstatoval, že i když článek 8 neobsahuje žádné explicitní procesní požadavky, proces vedoucí k rozhodnutí o zasahování musí být spravedlivý a takový, aby věnoval náležitý respekt k zájmům chráněným článkem 8:

„Co ... má být rozhodnuto, je, zda byli rodiče zapojeni, s přihlédnutím ke specifickým okolnostem případu a zejména k závažné povaze přijímaných rozhodnutí, do rozhodovacího procesu pojatého jako celku v míře postačující k tomu, aby byly chráněny jejich zájmy. Pokud nebyli, pak zřejmě bylo porušeno respektování jejich rodinného života a zasahování vyplývající z daného rozhodnutí nebude možné pokládat za „nezbytné“ ve smyslu článku 8.“ (Viz rozsudek ve věci *W. v. Spojené království* ze dne 8. července 1987, Série A č. 121-A, str. 28 a 29, § 62 a 64, *McMichael v. Spojené království*, rozsudek ze dne 24. února 1995, Série A č. 307-B, str. 55, § 87 a *Ignaccolo-Zenide*, citováno výše, § 99.)

Skutečnosti daného případu naznačují, že první stěžovatel, ačkoli do určité míry věděl o existenci rozvodového a pečovatelského řízení, se těchto řízení neúčastnil a s rozsudkem ze dne 18. září 2002 nebyl nikdy seznámen. Navíc se jeví jako velmi nepravděpodobné, podle článku 114 občanského soudního řádu, že by bylo pro něho nemožné docílit obnovy řízení před vnitrostátními soudy.

42. Soud však neshledává nezbytným zabývat se touto otázkou, protože již konstatoval porušení článku 8, pokud jde o pozitivní závazky žalovaného státu (viz výše odstavec 40).
43. Další aspekty stížnosti na porušení článku 8
44. S přihlédnutím k již nalezenému porušení článku 8 v daném případě (viz výše odstavec 40) Soud neshledává nezbytným zabývat se dalšími aspekty stížnosti předloženými stěžovateli, jmenovitě: absence dceřina práva navštěvovat prarodiče z otcovy strany a přístupu k nim, nemožnost prvního stěžovatele vrátit se do Rumunska a řešit svůj manželský status v Izraeli.

III. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

44. První stěžovatel si stěžoval, že jeho právo na spravedlivý proces garantované článkem 6 § 1 Úmluvy bylo porušeno rozhodnutím obvodního soudu o rozvodu a péči o dítě, jelikož nebyl řádně obeslán k účasti na řízení a protože mu přijaté rozhodnutí nebylo nikdy doručeno.

Jménem své dcery si první stěžovatel rovněž stěžoval na to, že dvojí řízení, které se konalo před rumunskými soudy, ji zbavilo jejího práva vidat se se svým otcem a se svými prarodiči z otcovy strany a tudíž navázat s nimi normální vztahy.

45. V relevantní části zní článek 6 § 1 následovně:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě ... projednána ... soudem, ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

46. Vláda s těmito argumenty nesouhlasila. Vláda měla za to, že prvnímu stěžovateli byly obsílky doručeny v souladu se zákonem dlouho předtím než došlo k ústním jednáním. Kromě toho měla Vláda za to, že fakt, že první stěžovatel se zmínil o rozvodovém řízení, když podal stížnost podle Haagské úmluvy, dokazuje, že si byl dobře vědom jeho existence. V každém případě absence obeslání by nebyla zabránila stěžovatelově aktivní účasti na řízení.
47. Soud poznamenává, že tato stížnost je spojena se stížností posuzovanou výše, takže musí být rovněž prohlášena za přípustnou.
48. Soud dále připomíná rozdíl v povaze zájmů chráněných články 6 a 8 Úmluvy. Zatímco článek 6 poskytuje procesní pojistku, jmenovitě „právo na soud“ při rozhodování o jednotlivcových občanských právech nebo závazcích, článek 8 slouží širšímu účelu zabezpečování řádného respektování, inter alia, rodinného života. Rozdíl mezi účelem sledovaným pojistkami

poskytovanými články 6 a 8 za určitých specifických okolností opravňuje k posuzování stejné řady faktů podle obou článků (viz např. McMichael, citováno výše, str. 57, § 91 a Sylvester, citováno výše, § 76).

49. V daném případě však Soud shledává, že nerespektování rodinného života stěžovatelů vyplývající z nezapojení prvního stěžovatele do rozvodového a pečovatelského řízení je jádrem stížnosti. Proto, s přihlédnutím k jeho výše uvedeným nálezům podle článku 8 (viz výše odstavec 40) a navzdory některým pochybnostem, pokud jde o konformitu článku 114 občanského soudního řádu s požadavkem článku 6 § 1 na přístup k soudu, má Soud za to, že není nutné zkoumat fakta rovněž podle článku 6 (viz Sylvester, citováno výše, § 77).
50. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1
51. Podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě si první stěžovatel stěžoval na postup, podle něhož bylo stanoveno výživné, na výši výživného a na skutečnost, že je jeho dcera nikdy neobdržela. První stěžovatel rovněž uváděl, že druhá stěžovatelka již nemůže dostávat příspěvky podle izraelského práva.
52. Článek 1 Protokolu č. 1 zní takto:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

52. Vláda měla za to, že nedošlo k žádnému zasahování do práva prvního stěžovatele na pokojně užívání jeho majetku, jelikož rumunské právo stanoví rodičům povinnost starat se o své nezletilé děti. Závěrem Vláda připomněla, že druhá stěžovatelka nepožádala prostřednictvím svého zákonného opatrovníka o exequatur pro výkon rozsudku ze dne 18. září 2002 v Izraeli.
53. Soud poznamenává, že tato stížnost souvisí se stížností posuzovanou podle článku 8, takže musí být rovněž prohlášena za přípustnou.
54. S přihlédnutím ke svému nálezu podle článku 8 (viz výše odstavec 40) a vzhledem ke skutečnosti, že tvrzené porušení článku 1 Protokolu č. 1 je přímým důsledkem řízení, které bylo důvodem porušení článku 8 Úmluvy, se Soud domnívá, že není nutné zkoumat, zda v daném případě došlo také k porušení článku 1 (viz, mutatis mutandis, Sylvester, citováno výše, § 77 a Glod v. Rumunsko, č. 41134/98, § 46, 16. září 2003).
55. Údajné porušení článku 5 Protokolu č. 7
56. Závěrem si první stěžovatel stěžoval na to, že aspekty, které vedly k porušení jeho práv podle článku 8, rovněž narušily požadavek rovnosti mezi manžely ve smyslu článku 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě, který zní takto:

„Při uzavírání manželství, za jeho trvání a při rozvodu mají manželé rovná práva a povinnosti občanskoprávní povahy mezi sebou a ve vztazích ke svým dětem. Tento článek nebrání státům přijmout opatření, jež jsou nezbytná v zájmu dětí.“

56. Soud připomíná, že již dříve rozhodl, že článek 5 Protokolu č. 7 v zásadě ukládá státům pozitivní závazek vytvořit uspokojivý právní rámec, v němž mají manželé rovná práva a povinnosti v takových záležitostech, jako jsou jejich vztahy k jejich dětem (viz Cernecki v. Rakousko /dec./, č. 31061/96, 11. července 2000).
57. V daném případě první stěžovatel nezpochybňuje právní rámec. Jeho kritika se týká pouze způsobu, jakým jej vnitrostátní soudy aplikovaly. Soud nenachází žádný náznak toho, že by dotčené právo porušovalo požadavek rovnosti stanovený v článku 5 Protokolu č. 7 (viz též Monory v. Rumunsko /dec./, č. 71099/01, 17. února 2004).
58. Z toho vyplývá, že tato stížnost je zjevně neodůvodněná, takže musí být v souladu s článkem 35

§ 3 a 4 Úmluvy zamítnuta.

59. Aplikace článku 41 Úmluvy

60. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda

2. První stěžovatel požadoval částku 1 355 000 euro (EUR) jako náhradu morální újmy v následujícím rozdělení: 200 000 EUR za porušení jeho civilního statusu, 500 000 EUR za nemožnost vykonávat svá rodičovská práva a povinnosti, 195 000 EUR za to, že mu rumunské soudy nepřiznaly právo návštěv, 180 000 EUR za nemožnost udržovat normální kontakt s jeho rodiči, 80 000 EUR za škodu způsobenou únosem dítěte a potřebu obnovit vztah otec-dcera, 200 000 EUR za úzkost stres, depresi, ztrátu radosti ze života a důvěry v rodinný život.

Z tohoto titulu první stěžovatel jménem své dcery požadoval částku 1 364 382, konkrétně: 300 000 EUR jako náhradu ztráty izraelské lékařské péče, 9382 EUR za měsíční příspěvky, které by dcera byla obdržela od izraelského státu, 500 000 EUR za porušení práva těšit se z rodinného života, 195 000 EUR za to, že rumunské soudy nestanovily práva návštěv pro jejího otce, 80 000 EUR za nemožnost vidět její prarodiče z otcovy strany, 180 000 EUR za psychickou újmu, 100 000 EUR za úzkost stres, depresi, ztrátu radosti ze života a důvěry v rodinný život.

61. Vláda měla za to, že uvedené částky jsou neoprávněné a přehnané. Podle jejího názoru neexistuje příčinná souvislost mezi tvrzenými porušeními Úmluvy a tvrzenou škodou. Vláda se domnívala, že nález porušení Úmluvy může být sám o sobě dostatečným spravedlivým zadostiučiněním morální újmy, kterou stěžovatelé mohli utrpět.

62. Soud nevidí důvod pochybovat o tom, že stěžovatelé utrpěli stres v důsledku nemožnosti těšit se vzájemné společnosti. Soud se domnívá, že pokud jde o prvního stěžovatele, nebyl by pouhý nález porušení Úmluvy dostatečným spravedlivým zadostiučiněním. S přihlédnutím k částkám přiznaným ve srovnatelných případech (viz Ignaccolo-Zenide, § 117, Sylvester, § 84, Iglesias Gil a A.U.I., § 67 a Monory, § 96, citováno výše, Sophia Gudrun Hansen v. Turecko, č. 36141/97, § 115, 23. září 2003, jakož i Maire v. Portugalsko, č. 48206/99, § 82, ECHR 2003-VII) a při posouzení na základě ekvity, jak to vyžaduje článek 41, přiznává Soud prvnímu stěžovateli z tohoto titulu částku 20 000 EUR.

Pokud jde o druhou stěžovatelku, má Soud za to, že nález porušení Úmluvy je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním jakékoli morální újmy, kterou mohla utrpět v důsledku porušení jejich práv podle článku 8 (viz Sylvester, citováno výše, § 80).

Závěrem Soud konstatuje, že zbývající požadavky na náhradu škody podle článku 41 Úmluvy jsou neopodstatněné.

1. Náklady a výdaje

2. První stěžovatel rovněž požadoval částku 141 500 EUR jako náhradu nákladů a výdajů vynaložených před vnitrostátními soudy a před Soudem, a to 61 500 EUR za náklady vynaložené lékařům, psychologům, podporujícím skupinám, 60 000 EUR za právní poplatky advokátům a 20 000 EUR za letenky, telefonáty a telekomunikace. Jménem své dcery požadoval Soud, aby jí přiznal rozumnou částku za právní poplatky za advokáty, přičemž její výši přenechal na uvážení Soudu.

3. Vláda připomněla, že stěžovatelé své výdaje nedoložili.

4. Podle judikatury Soudu je stěžovatel oprávněn k náhradě svých nákladů a výdajů pouze v té

míře, v jaké bylo prokázáno, že byly skutečně a nezbytně vynaloženy a že jsou přiměřené co do jejich výše. Stěžovatelé uvedli své požadavky bez podpůrných dokladů s výjimkou dopisu ze dne 2. srpna 2005, kterým právní zástupce požadoval na prvním stěžovateli částku 47 000 EUR a 6750 švýcarských franků za stížnost předloženou Soudu. Soudu však nebyl předložen žádný účet, pokud jde o tyto částky, nebo za jakoukoli jinou částku, kterou první stěžovatel mohl nebo musí zaplatit. Proto nelze požadavku vyhovět v plné výši. Soud však akceptuje, že první stěžovatel zřejmě uhradil určité právní náklady a výdaje. Proto s přihlédnutím k informacím, které má k dispozici, k výše uvedeným kritériím a k částkám přiznávaným Soudem v obdobných případech pokládá Soud za rozumné přiznat v tomto ohledu prvnímu stěžovateli částku 1500 EUR.

5. Úroky z prodlení

6. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení měly základ v marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Prohlašuje stížnosti ohledně práva na respektování rodinného života, přístupu k soudu a pokojného užívání majetku za přípustné a zbývající část stížnosti za nepřípustnou;
2. Konstatuje, že byl porušen článek 8 Úmluvy;
3. Konstatuje, že není třeba stížnosti posuzovat podle článku 6 § 1 Úmluvy a podle článku 1 Protokolu č. 1;
4. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit prvnímu stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 20 000 EUR (dvacet tisíc euro) jako náhradu morální újmy a částku 1500 EUR (tisíc pět set euro) jako náhradu nákladů a výdajů plus jakoukoli daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky o sazbě rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky plus tři procentní body, a to během doby prodlení;

5. Zamítá jednomyslně zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 27. července 2006 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Roderick LIDDELL

tajemník sekce

Boštjan M. ZUPANČIČ

předseda